

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 84. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848591600/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

DET ELEGANTE STOCKHOLM

København er stadigvæk Nordens største og glædste By. Men Stockholm er den eleganteste. Selv Københavnerne indrømmer det, naar de kommer til Stockholm. Godt er det dog, at de ikke straks overgiver sig paa Naade og Unaade. Efterhaanden som de kommer til sig selv og genfinder deres hjemlige, kritiske Aand, kan de ogsaa faa Brug for den hist og her i det Fremmede.

Selve Stockholms Beliggenhed har hele Paradokssets Elegance. Kun faa Mil fra den kendte 60. Breddegrad og med Østevropas umiddelbare Naboskab finder man paa Relief af Bottenhavets Is og Polarnattens Nærhed en af Evropas mest straalende Hovedsteder. Hvilken raffineret Festivitas ligger ikke allerede i denne Kombination af det glansfulde og det hyperboreale!

Da engang i Sveriges fattige Middelalder *Birger Jarl*, ikke langt fra Ruinerne af gamle Uppsalas blodbestænkede Gudehove, grundlagde en lille Borg ved Mälarens Udløb, tænkte han vist meget lidt paa Paladser, som engang skulde spejle sig i denne stride Strøm. Gammelsvensk Psyke var aldeles ikke for Elegance. De 82 Hoveder, som *Christiern II* den 7. November 1520 lod rulle paa Stockholms Torv, var nok stolte; men Springet var sikkert langt fra disse nordiske Storbønder til Frans I's Riddere, som faa Aar efter massakreredes ved Pavia.

Det var simpelt hen det svenske Folks uendelige Nøjsomhed, enkle Sæder og Kraft, som kom til at betinge den Stormagtsstilling, som Gustav II Adolf og hans Efterfølgere i det 17. Aarhundrede skabte for deres Land. Man betragte en Type som for Eksempel *Axel Oxenstierna*: Et imponerende Ansigt, fuldt af næsten bonde-

ffiffig Kløgt parret med latent Kraft og uhyre Værdighed. Et pompøst Hoved, men sidst af alt elegant. Han var kun en af de vældige Gubber, Nordens Historie er saa fuld af. Maaske har han lignet *Snorre*. Men han lignede ikke Kardinalen af *Richelieu*.

Oxenstierna stod som Repræsentanten for gammel Sæd og Simpelt. Men Sveriges nye Stilling førte uvægerligt en ny Tid ind i Landet. De svenske Adelsmænd var blevet rige og vilde være fine. Den fornøjelige Pige Dronning *Christina* med de drastiske Manerer fik elegante Nykker. Gamle Axel havde sit Hyr med hende. Det gik ikke. Til sidst kunde hun hverken holde gamle Sverige eller unge *de la Gardie* ud. Hun gik over til Paven. Han var mere *stilig*.

Sveriges prunkende Stormagtstid var Pragt langt mere end Form. Formen kom først med Finalen. *Carl XII* blev den første elegante Svensker. En mærkelig Krystallisering af gammel svensk Simpelt og nyere krigersk Gloire, næsten dekadent i sin helstøtte og enkle Konsekvens. Den Holdning, hvormed han formøblede hele Stormagtsherligheden, har givet hans Helteskikkelse en Stil, som er *svensk*.

Stockholm saa kun *Carl XII* som Dreng og som Lig, og Arven efter ham var et sønderlemmet og ruineret Rige. Men saa meget var Carolinerens Glans gaaet Svenskerne i Blodet, at Frihedstidens kongelige Republik fuldendte det Bygningsværk, som Enevælden havde undfanget. *Stockholms Slot* kom ogsaa senere til over sin Hovedportal at bære *Carl XII's* Navn. I sin raffinerede Enkelhed ligner det Heltkongen selv, hans simple Majestæt. Mens Barok-slottene i prunkende Flor blomstrede i det parykkledte Evropa, byggede *Nicodemus Tessin* denne rene og klare Firkant. Den staar endnu som et Monument over Fødslen af det svenske Karaktertræk, som med et alt for blodløst Udtryk kaldes *Stiligheden*.

Den carolinske Glans kunde ikke glemmes. Svenskerne var blevet elegante. *Frihedstiden* fra 1719 til 1772 var politisk frivol og korrupt. I Kraft stod den langt tilbage for Stormagtsaarene, men ikke i Kultur og udsøgt Smag. Det svenske Aandsliv blomstrede.